

דף כו.

עין משפט א.

יו"ד סימן רלו סעיף א

א. "נפש כי תשבע לבטא בשפתים" היינו שנשבע בין על דבר שעבר כגון שאכל או לא אכל, ובין על דבר שהוא להבא כגון שאוכל ואינו אוכל או שלא אוכל ואכל.^א

וה"ה נשבע בדבר שאין בו לא רעה ולא טובה כגון נשבע שזרקתי לים ולא זרק, או נשבע לזרוק ולא זרק.

ואפי' בדבר שאין בו ממש כגון נשבע שישן ולא אישן^ב או ישנתי ולא ישנתי, ואפי' בנשבע בדבר שאינו יכול לעשותו אלא ע"י אחרים, כגון שנתי לפלוני או לא נתתי או אתן לפלוני או לא אתן, ואפי' נשבע על אחרים כגון נשבע שזרק פלוני צרור לים או שלא זרק, כל אלו הם שבועת ביטוי^ג הן, ואם שיקר בשבועתו חייב קרבן.

עין משפט ב.

יו"ד סימן רלב סעיף יב

יב. נדרי אונסין כיצד, הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה, או שחלה בנו,

א. משנה בשבועות דף כ"ה ע"א, ושבועה שייכת על עצמו אבל נדר שייך על החפץ וע"כ השבועה חלה גם על שינה שאין בה ממש כי אוסר נפשו עליה. ובשבועה שלא אוכל היינו כל זמן שאפשר לו בלא אכילה דאל"כ הו"ל תיכף שבועת שוא כיון שאי אפשר לו בלא אכילה, כמ"ש בסי' רל"ב סעיף ה'. ט"ז.

ב. והיינו במפרש יום או יומיים, אבל ג' ימים או בסתם הוי שבועת שוא כדלקמן בסעיף ד'. וכתב הב"ח דאם נשבע בסתם ואמר שכוונתו היה על יום אחד הוי שבועת ביטוי ולא שבועת שוא.

ג. פי' שאלה נכללים בכלל נפש כי תשבע לבטא בשפתים וכו', והיינו כל דבר שבידו לעשותו דכתיב ביה להרע או להטיב, מה הטבה רשות אף הרעה רשות, דהיינו לעצמו כגון שאוכל או שלא אוכל, משא"כ דבר שביד אחרים וכן הרעה לאחרים אינה בפסוק של ביטוי אלא נכללים בשבועת שוא ואין שם קרבן אלא עבירה בידו, נמצא ששבועת ביטוי חמורה דחייב עליה קרבן. ט"ז ס"ק ג'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

או עכבו נהר, הרי אלו נדרי אונסין^מ ולא נדר הוא.

הגה: היה לו אונס שהיה אפשר לסלקו ע"י ממון הרבה הוי עדיין אונס^נ.

הגה: ה"ה ציוה עליו השר לא לקיים נדרו או שבועתו ואם לאו יקנוס אותו בקנס ממון מקרי עדיין אונס.

הגה: נשבע לשלם וכשהגיע הזמן אין לו לשלם פטור משבועתו^ס, אבל אם יכול לקיימה אח"כ דינו כאילו עבר על שבועתו במזיד.

הגה: קהל שעשו חרם על חמש שנים וקבעו זמן שיתחיל החרם, ובאותו הזמן היו אנוסים או שוגגים ולא התחילו לקיים הנדר או החרם, הרי הם צריכים לקיימו אח"כ כי אינו בטל^ע משום זה.

הגה: נשבע או נדר לעשות דבר מה תוך שנה או ביום פלוני, יש לו לעשותו מיד, או בשחרית כשיגיע אותו היום, שמא ישכח אח"כ ולא יעשה ויעבור על נדרו ושבועתו. ואם לא עשאו מיד ואח"כ נאנס או שכח ולא עשאו י"א דהוי אונס, וי"א דלא הוי אונס^פ.

הגה: אונס בשבועה דוקא אם היה מגיע לו איזה רעה אם לא היה נשבע, אבל אם לא היה מגיע לו רעה רק לא היה מגיע לו טובה ונשבע כדי שתהיה לו הטובה לא נקרא אונס^צ.

הגה: כל מי שאנוס בשבועה דלא הוי שבועה אפי' אמר על דעת רבים או על

מ. ממשנה דף כ"ז ע"א.

נ. מריב"ש בסי' קפ"ו.

ס. כתב הט"ז דלפי מש"כ בסי' רכ"ח סעיף מ"א שיש חילוק בין אמר עד ליום פלוני, או אם אמר ביום פלוני, צ"ל שכאן אמר ליום פלוני.

ע. מתשובת הרא"ש כלל ז'.

פ. דעה ראשונה היא דעת הר"ן ב' כיצד הרגל, וכתב הט"ז דנראה עיקר כדעה ראשונה דהוי אונס.

צ. ממהרי"ק שורש קס"ז. ומהרא"י סי' ע"ג.

דעת המקום אינו כלום ^ק.

^{הגה:} נאמן אדם לומר ששבועתו היתה באונס, או על תנאי כך וכך ^ר, ודוקא קודם שעבר על שבועתו, אבל אם כבר עבר אינו נאמן להפטר ממלקות.

^{הגה:} מי שהודה ברבים או כתב עליו שטר והודה בו שנשבע, ואח"כ אומר שלא נשבע ונותן טעם לדבריו למה הודה או כתב שנשבע נאמן ^ש, וכ"ש אם האמת שלא נשבע דאין עליו איסור שבועה משום הודאתו.

^{הגה:} אע"פ שנדרי זירוזין והבאי ושגגות ואונסין אינם צריכים התרה, אסור לידור בהם אם אינו רוצה לקיים דבריו.

יו"ד סימן רלט פעיף א

^א. א. דין שבועה כדין נדר לכל דבר, בין לענין שצריך להוציא בשפתיו, בין לענין כוונתו, בין שהולכין אחר לשון בני אדם, בין לענין הקמה או ביטולה, בין לענין תנאי.

^א. ב. י"א כשם שנדרי זירוזין והבאי ואונסין ושגגות מותרים ה"ה לענין שבועות ^ת, והוא כשנשבע שבועת הבאי לא יעמיד דבריו לומר שודאי

^ק. כ"כ הב"י בשם הרשב"ץ.

^ר. דוקא בשבועה או בנדר לעצמו, אבל בנשבע לחבירו אינו נאמן אלא א"כ ידענו באונסו, מ"מ אם יש רגלים לדבר נאמן. ש"ך ס"ק כ"ה.

^ש. כתב הסמ"ע בחו"מ סי' ע"ב ס"ק ט"ז מת"ה סי' שכ"ו דאם כתב בכתב ידו שנשבע לשלם לחבירו, ואח"כ אומר שלא נשבע אלא שכתב כך, אם התובע מודה לכך פשיטא שאין לחוש לשבועה זו כלל, ואם התובע אינו מודה לענין ממון דינו כשאר שטר שאין בו שבועה. ואם כתב בכתב ידו שנשבע בפועל לא יכול להתנצל ולומר שלא נשבע, וה"ה אם העדים כך כתבו בשטר. ש"ך ס"ק כ"ח.

ודין מי שנשבע בכתב ידו ולא הוציא בשפתיו כתב בתשובת הר"מ מודינא סי' פ' טור י"ד בשם ר' יוסף הלוי על אחד שנשבע בכת"י שלא יתקוטט עם חבירו ועבר, והשיב הרב שחייב הוא לקיים שבועתו אע"פ שלא הוציא מפיו ואם לא קיים שבועתו דינו מסור לשמים, אבל אין לחייבו דבר בדיני אדם. עיין באר הגולה אות כ"ה.

^ת. כ"כ הטור בשם אביו הרא"ש.

ראה באותו דרך כיוצאי מצרים^א או נחש כקורת בית הבד שאם כך אסור הוא.

וי"א דבשבועות הבאי בכל אופן אסורות^ב וצריך התרה. ומדברי הרמב"ם נראה דשבועות זירוזין אסורות, וגם בשאר שבועות נראה מדבריו אף שפטור מקרבן מ"מ אסורות.

הגה: אם יש חילול ה' בשבועתו^ג אפי' אנוס יכפוהו להתפשר ולא ישבע, ואם לא היה חילול ה' נשבע ומבטל בלבו.

דף כו:

עין משפט ד.ה. יו"ד סימן רי סעיף א

א. אין הנדר חל עד שיוציא בשפתיו ויהיו פיו ולבו שוים^ד, לפיכך היה בלבו לידור מפת חטים והוציא בשפתיו פת שעורים מותר בשניהם^ה, אבל אם היה בלבו פת חטים או פת שעורים והוציא בשפתיו פת סתם אסור בזו שחשב עליה בלבו^ו.

ב. אם נדר על דעת אחרים אינו תלוי במה שבלבו אלא כפי מה שיאמרו האחרים שכך דעתם ככה יחול הנדר^ז.

א. היינו שאומר שאינו מתכוון להבא. ש"ך ס"ק ז'.

ב. תוס' בשבועות כ"ח ע"א.

ג. היינו במשביעים אותו עכו"ם, ויש חילול ה' בפני היהודים שעומדים שם ויודעים שהוא נשבע לשקר הוי חילול ה'.

ד. מימרא דשמואל וברייתא וכדמפרש לה שם בגמ' בשבועות כ"ו ע"א.

ה. בפת חטים מותר דהרי לא הוציא בשפתיו, ובשעורין מותר דהרי לא גמר בלבו ואנן בעינן פיו ולבו שוין. ט"ז ס"ק ב'.

ו. דשניהם בכלל פת סתם כמו בסי' רי"ז סעיף י"ט. וכתב הב"ח היינו שהוציא בשפתיו בשוגג פת סתם אבל לא נתכוון לאסור עליו פת סתם, אבל אם נתכוון שלא להוציא פת חטים או שעורין שהתכוון עליהם אסור בכל פת. ש"ך ס"ק ב'.

ז. רמב"ם בפ"ב מהלכות שבועות.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

יו"ד סימן רלט פניא א

עין לעיל דף כו. עין משפט ב